

УДК 004.02

Олександр Вадимович Пилипенко,

*судовий експерт відділу комп'ютерно-технічних та
телекомунікаційних досліджень Харківського науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру МВС України*

Методи фіксації інформації вебсайтів, які можуть бути використані в комп'ютерно-технічній експертизі

Особливістю сучасного періоду розвитку суспільства є інформатизація у всіх сферах людської діяльності. Стрімкий розвиток і вдосконалення інформаційних технологій постійно породжує нові способи вчинення і приховування злочинів. Одне із завдань правоохоронних органів є протидія тероризму, корупції та кіберзлочинності. Інформаційні системи все частіше стають не тільки об'єктом злочинного зазіхання, але і самі використовуються як знаряддя скоєння різноманітних злочинів, залишаючи при цьому своєрідні «інформаційні» сліди, які необхідно досліджувати. Подібні дослідження вимагають спеціальних інженерних знань в області комп'ютерних систем та комп'ютерної інформації та проводяться в рамках судової комп'ютерно-технічної експертизи.

Швидка інформатизація породила новий вид діянь, які несуть в собі суспільно-небезпечний характер, коли цифрова інформація використовується в якості об'єкта посягання або неправомірно використовується злочинцями. На жаль не всі талановиті люди займаються законною діяльністю, постійно з'являються люди, які свої знання та талант використовують для створення нових унікальних способів вчинення злочинів, це не обходить стороною і галузь інформаційних технологій. Глобальна мережа Інтернет надає великі можливості в якості розвитку як прогресу, так і злочинності.

Методи фіксації вебсайтів можна розглядати як візуальні та технологічні. У випадку візуальних методів – фіксується зображення, яке виводиться на екран монітора або пристрою, з якого проводиться візуальний огляд. До технологічних методів відноситься безпосередньо технічні аспекти функціонування вебсайту.

Візуальні методи фіксації вебсайтів

1) Знімок екрану (скріншот) – зображення, отримане комп'ютером, телефоном, планшетним ПК, що зображує те, що бачить користувач на екрані.

На нормативному рівні електронні докази отримали правове закріплення відносно нещодавно, відповідно до статті 76 Цивільного процесуального кодексу України [1] та статті 73 Господарського процесуального кодексу України [2], проте застосовуються вже доволі часто.

2) Збереження та/або роздрукування вебсторінки. Відповідно до п. 46 Постанови Пленуму Вищого Господарського Суду України від 17.10.2012 р. № 12 [3], роздруківки вебсторінок самі по собі не можуть бути доказом у справі, але якщо відповідні документи видані або засвідчені закладом або спеціально уповноваженою особою в межах їх компетенції за встановленою формою і скріплені офіційною печаткою на території однієї з держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав, то згідно із статтею 6 Угоди про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності від 20.03.1992 вони мають на території України доказову силу офіційних документів.

3) Відеозапис вмісту вебсторінки. Відповідно до п. 46 Постанови Пленуму Вищого Господарського Суду України від 17.10.2018 р. № 12, як засіб доказування може бути використаний відеозапис процесу дослідження будь-якою заінтересованою особою вебсайту, стосовно якого є відомості використання його з порушенням авторських чи суміжних прав; такий запис, здійснений на цифровому носії інформації, подається до суду із зазначенням того, коли, ким і за яких умов цей запис здійснено і може бути речовим доказом у справі.

Технологічні методи фіксації вебсайтів

1) Фіксація вебсторінок за допомогою онлайн-ресурсів. Цей метод досить суперечливий, тому що фіксуються не сторінки вихідного сайту, а сторінки онлайн ресурсу, який зберігає кешовану копію сторінок вихідного сайту. Це створено для більш швидкого доступу до інформації, яка міститься на вихідному вебсайті.

2) Журнали хостингу, тобто файли з записами про події в хронологічному порядку (log файли), отримані від провайдерів. В цих файлах може зберігатись інформація про розміщену користувачем інформацію на веб-ресурсі, в залежності від налаштувань хостингу. В цьому методі є суттєвий недолік, в журналах хостингу фіксується тільки назва завантаженого файлу, а не його зміст.

Подальше збільшення користувачів інтернетом збільшує кількість потенціальних злочинців в мережі інтернет, тому це зазвичай впливає на кількість ошуканих осіб та впливає на кількість досліджень вебсайтів, або окремих сторінок сайтів, в комп'ютерно-технічній експертизі.

Список бібліографічних посилань

1. Цивільний процесуальний кодекс : Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 16.10.2019).
2. Господарський процесуальний кодекс : Закон України від 06.11.1991 № 1798-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12> (дата звернення: 16.10.2019).
3. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності : Постанова Пленуму Вищого Господарського Суду України від 17.10.2012 № 12 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12> (дата звернення: 16.10.2019).

Одержано 17.10.2019